

NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLALÁS – 1992. MÁJUS 19.

KÖVÉR LÁSZLÓ, DR. (FIDESZ) Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Mindenki által ismert, hogy Gálszécsy András, a Nemzetbiztonsági Hivatal és az Információs Hivatal kormányzati felügyeletével megbízott tárca nélküli miniszter – saját elhatározásából – március 1-jén megvált hivatalától. Ma május 19-e van, tehát e lemondási szándék ismertté válása óta körülbelül három hónap telt el. E három hónap alatt Antall József miniszterelnök úrnak nem sikerült megtalálnia Gálszécsy András utódját, ami azt jelenti, hogy a civil szolgálatok fölötti felügyelet túlon túl hosszú ideje nincs jogszerűen megoldva. Úgy érzem, elérkezett az idő, hogy jelezzük ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát.

Emlékeztet, hogy az úgynevezett "Duna-gate"-ügyben, a botrányt követően még a Németh-kormány hozta létre a fent említett szervezeteket, kiemelve e szolgálatokat a Belügyminisztérium szervezetéből és a belügyminiszter hatásköréből – közvetlenül a miniszterelnök felügyelete alá rendelve őket. Akkor ennek garanciális jelentősége volt.

Nem sokkal később, de már az Antall-kormány ideje alatt, a Parlament módosította az állam- és közbiztonságról szóló 1974. évi 17. számú törvényerejű rendeletet akként, hogy a miniszterelnöktől a felügyeletet átruházta egy e célból kinevezett tárca nélküli miniszterre, aki akkor Boross Péter úr volt.

E törvényjavaslatot élénk vita kísérte a Parlamentben, melyben – egyes akadémikusok ellenzéki véleményekre, mintegy megnyugtatóképpen – néhány kormánypárti képviselő arra az ígéretre ragadtatta magát, hogy nemsokára – azaz 1990 szeptemberére – úgyis a Ház elé kerül a nemzetbiztonsági törvény javaslata, amely majd mindenféle – szervezeti és egyéb – szempontból garanciákat biztosít a terület működésére. Nos, majd két év telt el az idézett parlamenti vita óta, és ezek az ígéretek ma is beteljesületlenek annak ellenére, hogy hónapok óta ismert e kész szövegszerű törvényjavaslat a képviselők előtt, és annak ellenére, hogy az ellenzék kifejezetten jelezte – egyeztetési tárgyalásokon –, hogy a rendőrségi törvény tárgyalását csak a nemzetbiztonsági törvényjavaslat tárgyalásával együtt tudja elképzelni, tekintettel e két javaslat összefüggéseire.

Miért kínos a jelenlegi helyzet, és miért tarthatatlan megítélésünk szerint?

A fent említett parlamenti vita kapcsán sok szempont került szóba, azonban az egymással szemben álló felek egyetlen állítást nem vitattak, jelesül, hogy a titkosszolgálatoknak továbbra is a Belügyminisztériumtól elkülönítve, a belügyminiszter hatásköréből kivéve kell működniük. A jelenlegi de facto helyzet tehát visszalépés a Németh-kormány 1990. február 14-ei határozata által létrehozott állapotokhoz képest: megítélésünk szerint újra túlon túl nagy hatalom összpontosul a belügyminiszter kezében, és ezt – Boross Péter úr iránti minden tiszteletünk ellenére is – igen veszélyesnek tartjuk.

Túl ezen, jelenleg és a közeljövőben olyan törvényjavaslatok kerültek, illetve kerülnek a tisztelt Ház asztalára, mint például az adatvédelmi törvényjavaslat és a rendőrségi törvényjavaslat – amelyet már említettem –, amelyek megalapozott parlamenti – és különösen bizottsági – vitájához elengedhetetlen lenne a nemzetbiztonsági szolgálatok eltérő szempontjainak, érdekeinek megjelenése, amelyek adott esetben eltérőek lehetnek például a rendőrség érdekeitől.

Nem értünk egyet azzal, hogyha a rendőrség és a civil szolgálatok közötti esetleges hatásköri vitákat akként próbálnánk megoldani, hogy a civil szolgálatokat újra a belügyminiszter alá rendelnénk.

Amellett, hogy a kialakult helyzet politikai szempontból – finoman szólva – nem szerencsés, megítélésünk szerint jogilag is tarthatatlan. Mint említettem, az 1990. évi LI. törvénnyel módosított, az állam- és közbiztonságról szóló 1974. évi 17. számú törvényerejű rendelet a nemzetbiztonsági szervezetek fölé egy tárca nélküli minisztert rendel. E jogszabály nem szól a helyettesítés lehetőségéről és mikéntjéről: ezt az államtitkárok jogállásáról szóló 1990. évi XXXIII. törvény 4. §-a teszi lehetővé, amely szerint "A minisztert a Kormány ülésén a miniszterelnök vagy az általa kijelölt miniszter helyettesíti." A Kormány ülésén – hangsúlyozom –, nem pedig hivatalában. E törvényhely alapján a miniszterelnök és a miniszterek helyettesítési rendjét az 1/1990. számú miniszterelnöki rendelet határozza meg, amelynek vonatkozó része a következőképpen szól: "Dr. Gálszécsy András tárca nélküli minisztert a belügyminiszter helyettesíti."

E két jogszabály összevetéséből nem származhat más következtetés, mint hogy a fennálló helyzet szemben áll a törvényes renddel, és a miniszterelnök úr késlekedésével mulasztásos törvénysértést követ el. A fennálló helyzetért épp úgy, mint a nemzetbiztonságokkal kapcsolatban minden történésért személyében maga a miniszterelnök a felelős – nemcsak politikai, de jogi értelemben is –, vagyis visszaállt, bár törvényellenesen, az a helyzet, amelyet a kormánytöbbség a korábban már említett 1990 júliusi törvénymódosítással megváltoztatni óhajtott. A miniszterelnök és a miniszterek helyettesítése ugyanis csak arra az esetre vonatkozhat, ha külföldi utazás, betegség vagy egyéb okok miatt a hivatalban lévő miniszterelnök vagy miniszterek akadályoztatva vannak – megítélésünk szerint nem terjedhet ki a helyettesítés lehetősége arra az esetre, ha lemondás, leváltás okán a hivatal nincs betöltve.

Ha nem így értelmeznénk a fennálló jogi lehetőségeket, akkor ad absurdum a miniszterelnök esetleges lemondása esetén, a miniszterelnök által kiválasztott belügyminiszter minden további nélkül, úgymond, helyettesíthetné a Parlament által megválasztott miniszterelnököt, egész pontosan szólva: a miniszterelnök egy rendelettel a Parlament akaratától függetlenül kijelölheti saját utódját.

Nemcsak a józan jogérzékre alapozva elfogadhatatlan az a jogértelmezés, amelyet a miniszterelnök úr a kinevezés halogatásából ítélve vall, hanem az említett miniszterelnöki rendelet szövegéből fakadóan is, ez ugyanis – mint már idéztem – dr. Gálszécsy András tárca nélküli miniszterről szól nevesítve, ilyen nevű tárca nélküli miniszter pedig jelenleg nincs hivatalban, helyettesítése tehát fizikailag kizárt.

Értelemszerűen vetődik fel a kérdés: miért nem sikerült három hónap alatt új minisztert találni? Felvethető, hogy a Kormány talán nem is akar megoldást találni a helyzetre. Sajnálatos módon ezt látszanak alátámasztani Gálszécsy úr távozásának különös körülményei.

Miért fogadta el a miniszterelnök a lemondást, ha nem volt utódjelöltje? Miért nem kérte a miniszterelnök úr Gálszécsy Andrást, hogy az utód megtalálásáig maradjon hivatalban?

Véleményünk szerint e két megoldás lett volna jogszerű. A felvetett kérdések visszamenőleg indokolttá teszik azokat a korábban halkán megfogalmazott kérdéseket is, hogy vajon miért lett ilyen sürgős Gálszécsy miniszter úr távozása, s vajon mi lehetett lemondásának valódi oka.

Egy másik lehetőség szerint a kormányfő nem talál, mert nem tud alkalmas jelöltet találni. Ha valóban ez a helyzet, akkor ennek a súlyos ténynek le kéne vonni a konzekvenciáit: ez a koalíció nem alkalmas az ország vezetésére, mert még saját mércéje szerint sem talál erre alkalmas személyeket. *(Felzúdulás a jobb oldalon. Taps a bal oldalon.)*

ELNÖK: (Szabad György) Kövér Lászlót illeti a szó.

KÖVÉR LÁSZLÓ, DR. (FIDESZ) Kérem, tisztelt uraim, az önök gúnyos kacaja számomra mindig elismerés. *(Derűtség.)*

Hallani olyan véleményeket is, amelyek szerint azért olyan nehéz megfelelő embert találni, mert pártonkívüli, az ellenzék számára is elfogadható személyt keresnek a kétségkívül kényes pozícióba.

Nos, ezt a mesét, tisztelt hölgyeim és uraim, két évvel ezelőtt még kétségkívül elhittük volna, azonban lássuk be, hogy az elmúlt hetek és hónapok tapasztalatai alapján a bírói kinevezési botránytól kezdve egészen a rádió elnöke ellen eltervezett hecckampányig bezárólag, és olvasva a Kormány lapjának – az Új Magyarországnak – az ellenzékkel szemben mint ellenséggel szemben szolidan uszító cikkeit, és figyelve egyes kormánypárti képviselő urak bájos flörtjét a szélsőjobboldal prominens figuráival... *(zaj – derűtség a bal oldalon) ...*, nem tételezünk fel ennyi gátlásosságot erről a Kormányról. *(Közbeszólás a jobb oldalon.)*

E vélekedést megfogalmazók vagy túlságosan naívak, vagy az ellenzék képviselőit tekintik a kelletnél naívabbnak, ha azt hiszik, hogy itt és most éppen egy párttag miniszter kinevezése ingatná meg az ellenzék bizalmát, vagy éppen ez lenne a legfontosabb tényező, mely tápot szolgáltathatna az értelmiség régről ismert, s most újjáéledő és nem is teljesen alaptalan félelmeihez.

Sajnos, mindannyian tudjuk, s a miniszterelnök úrnak is tudnia kell, hogy jelen pillanatban a politikai élet szereplői között és tágabban a politizáló közvéleményben nincs meg a bizalomnak az a minimuma, amely alapot adhatna a fentebb vázolt magyarázat komoly megfontolására.

Összefoglalva: a jelenlegi helyzet, vagyis a civil titkosszolgálatok fölé rendelt tárca nélküli miniszteri pozíció betöltetlensége politikailag veszélyes és elfogadhatatlan, jogilag tarthatatlan.

A FIDESZ parlamenti frakciója úgy látja, hogy a miniszterelnök úr helyesen cselekedne, ha haladéktalanul feloszlátná ezt az állapotot, és két médiaelnöki autodafé között *(derűtség a bal oldalon)* sikerülne időt szakítani arra is, hogy foglalkozzon azokkal a kinevezésekkel kapcsolatos lépésekkel is, amelyek véleményünk szerint nemcsak a jogában állnak, hanem ez esetben kétségkívül a kötelességei közé tartoznak.

Továbbá örömmel vennénk, ha számot adna arról is a Parlament előtt, hogy mi akadályozta meg három hónapon keresztül abban, hogy kinevezze Gálszécsy András utódját.

Sokszor érte már az a vád az ellenzékét a kormánypártok részéről, hogy az ellenzék nem eléggé konstruktív. Nos, úgy gondolom, hogy három hónapos türelmes hallgatásunkkal lehetőséget adtunk a Kormánynak, hogy higgadtan mérlegelve oldja meg azt a problémát, amelyet egy kényes hivatalból egy közmegeledésre működő miniszter távozása okozott. Mindennek van határa, azonban azt gondolom, még a konstruktivitásnak is... *(derűtség a bal*

oldal) ... és remélem, önök nem várják el az ellenzék pártjaitól, hogy ők keressenek minisztert az önök kormányába. Köszönöm. (*Taps.*)

(*Antall József miniszterelnök válaszára adott viszontválasz:*)

KÖVÉR LÁSZLÓ, DR. (FIDESZ) Köszönöm, Elnök úr. (*Gáspár Miklós: Nincs megtámadtatás!*)

A miniszterelnök úr kétség kívül szellemes válaszában igen kevés kérdésre válaszolt azok közül, amelyeket én feltettem. (*Közbeszólás: Majd kedden!*)

Először is: valóban lehetett volna interpellációt is benyújtani önhöz, azonban felhívnám a figyelmét, hogy jelen helyzetben ez további két hét késedelmet jelentett volna, az azonban már túlságosan sok idő az ideiglenességet tekintve, ami idáig eltelt, mert egy ilyen országban, mint a mienk, meg kell szokni, hogy az ideiglenesség néha 40 évig is eltarthat, ezt belátom.

Másodsorban: az ön által hivatkozott alkotmányos szakasz – egyébként én nem beszéltem alkotmánysértésről, csak arról, hogy a fennálló jogrendnek nem felel meg a jelenlegi helyzet – a következőképpen szól: "A Kormány az államigazgatás körébe tartozó bármely ügyben közvetlenül, vagy valamely tagja által intézkedhet." (*Közbeszólás: Így van!*) Igen nehezen tudom elképzelni, hogy ön, miniszterelnök úr, minden konkrét ügyben külön-külön felhatalmazza Boross Péter belügyminisztert, hogy járjon el Gálszécsy úr hivatalában. (*Derűtség a bal oldalon.*) Tehát ez a fajta általános felhatalmazás e szöveghely alapján nem indokolható meg, amelyet ön megtett.

Továbbá emlékezetébe idézném, hogy kivált már az ön kormányából néhány miniszter – talán kevesebb, mint amennyinek kellett volna – (*derűtség a bal oldalon*), de mindenesetre nem Gálszécsy úr volt az első, s ezeket a miniszter urakat nem kísérte hasonló rokonszenv, mint Gálszécsy urat. És nem állja meg az az állítás a helyét, amelyet ön tett, hogy Gálszécsy úrról kifejezetten akkor kezdett el pozitívan nyilatkozni a sajtó és az ellenzék, amikor valami oknál fogva távoznia kellett. Ezek az okok máig nem ismertek – egyébként jelzem –, ez egy azok közül a kérdések közül, amelyekre nem kaptam választ.

Személy szerint is többször tettem olyan nyilatkozatokat, amelyekben örömet fejeztem ki, hogy ezen a meglehetősen kényes politikai területen sikerült olyan embert találni, akivel az együttműködése az ellenzéknek jónak mondható, és akivel kifejezetten korrekt kapcsolatokat tud ápolni. Lehet – mint ez is felvetődött –, hogy ez a korrekt kapcsolat, és a sajtóval való korrekt kapcsolata volt a miniszter úrnak az a szálka sokak szemében, amely odavezetett, hogy neki távoznia kellett. (*Közbeszólások a kormánypártok soraiban: Na! A kis hamis! – Zaj.*) Köszönöm szépen.

Egyébiránt külön is szeretném megköszönni a tisztelt kormánypárti képviselő urak türelmét, hogy 30 másodperccel túlléptem az időt. (*Taps.*)